

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ГОТЕЛЬНО-КУРОРТНОЇ СПРАВИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В зв'язку з розвитком ринкових економічних відносин в Україні зростає кількість дрібних туристичних підприємств і організацій, які намагаються утвердитися в економічній системі. Тому як правило, випадкові малопідготовлені люди, які не мають належної освіти та практичної підготовки створюють туристичний бізнес і приводять до краху і розчарування у туристів.

Висновки. Сьогодні, коли наша молода незалежна Україна вступила у вирішальний етап переходу до ринкової економіки, роль туристичного бізнесу стає надзвичайно важливим.

Україна переживає складний етап ринкових перетворень в економіці та туристичному бізнесі. Порівняно з розвиненими країнами світу ми маємо ще невеликий досвід, тому перевагу отримують керівники туристичних підприємств, які швидко збагнуть, що менеджмент часто розглядається як мистецтво, яке як будь-яка наука базується на концепціях, теоріях, принципах, формах, методах. Такий підхід дозволяє поєднати науку та мистецтво управління в єдиний процес, який потребує не тільки підвищення кваліфікації, але й

розвитку особистих якостей менеджерів, їх спроможностей застосувати знання у практичній роботі.

1. Андруш Б.М., Жужьмін О.Є. *Основи менеджменту*. – К.: 1996. – 162 с.

2. Вачевський М.В., Скотний В.І., Вачевський О.М. *Промисловий маркетинг: навчальний посібник*. – К.: ЦНЛ, 2004. – 256 с.

3. Вачевський М.В. *Основи економічних знань: підручник*. – Дрогобич: Відродження, 1997. – 163 с.

4. Вачевський М.В. *Соціально-економічні аспекти використання інтелектуальної власності в сучасних умовах: навчальний посібник*. – К.: ЦНЛ, 2004. – 376 с.

5. Воробйов Є.М. *Економіка. Довідник старшокласника та абітурієнта*. – Х.: ТОРГСІНГПЛЮС. – 2007. – С. 215 – 237.

6. Дядечко Л.П. *Економіка туристичного бізнесу: навчальний посібник*. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.

7. Єрмошенко М.М. *Маркетинговий менеджмент: посібник*. – К.: – 2001. – 204 с.

8. Кузьмін О.Є. *Сучасний менеджмент*. – Львів: Центр Європи, 1995. – 176 с.

9. Прокопенко І.Ф. *Людина у світі економіки та бізнесу*. – Харків: Основа. – 1995. – 310 с.

Стаття надійшла до редакції 21.01.2011

УДК 378.048.4:640.41

Андрій Віндюк, кандидат наук з фізичного виховання та спорту,

завідуючий кафедрою туризму та готельного господарства

Класичного приватного університету,

м. Запоріжжя

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ГОТЕЛЬНО-КУРОРТНОЇ СПРАВИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті наведено та розглянуто мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, особистісний, здоров'язбережувальний компоненти готовності майбутніх фахівців з готельно-курортної справи до професійної діяльності. Встановлено складові якості особистості фахівців з готельно-курортної справи.

Ключові слова: готельно-курортна справа, компоненти, професійна діяльність, мотивація, когнітивність, діяльність, особистість, здоров'я.

Лит. 11. Рис. 3.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій.

На сучасному етапі розвитку суспільства та у зв'язку зі збільшенням потоків внутрішнього та в'їзного туризму, від якості підготовки кваліфікованих фахівців залежить рівень та стан гостинності в Україні. Тому підготовка фахівців з готельно-курортної справи виконується соціальними потребами держави та вирішує важливе завдання.

На думку А.Д. Чудновського, динаміка соціально-економічних процесів розвитку готельної індустрії радикально актуалізують

проблему професійної підготовки кваліфікованих фахівців з готельно-курортної справи, які здатні до активної життєдіяльності в умовах, котрі постійно змінюються [12, 3].

Структура готовності фахівців до професійної діяльності розглядаються багатьма науковцями. У Сучасному словнику з педагогіки поняття „професійна готовність студента” визначається як інтегративна особистісна якість і вагомим передумовою ефективності діяльності після закінчення вищого навчального закладу, професійна готовність студента допомагає фахівцю успішно виконати свої зобов'язання,

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ГОТЕЛЬНО-КУРОРТНОЇ СПРАВИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

правильно використовувати знання, досвід, зберігати самоконтроль і перелаштовуватися при появі непередбачуваних перешкод [7, 638].

Завдання: розглянути структурні компоненти готовності майбутніх фахівців з готельно-курортної справи до професійної діяльності. Для вирішення завдань була проаналізована спеціальна література.

Результати дослідження. Структурні компоненти готовності майбутніх фахівців з готельно-курортної справи до професійної діяльності ми розглядаємо як сукупність п'яти взаємопов'язаних компонентів: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, особистісний, здоров'язбережувальний (рис. 1).

Мотиваційний компонент готовності майбутніх фахівців з готельно-курортної справи до професійної діяльності передбачає наявність у студентів мотивації досягнення високих результатів у навчанні майбутній професії, мотивації досягнення і професійного самовдосконалення, наявність інтересів і потреб, які спрямовані на роботу у індустрію гостинності.

мотивації важлива роль належить мотиву досягнення для виховання особливо важливих мотивів досягнення – потреби і прагнення людини до успіхів в різних видах діяльності: до них відносяться бажання вчитися, знати, розуміти, потреба бути не гірше за інших, ставати краще, бажання визнання і т.п. [1, 111]. Автор уточнює “педагогічний закон належної мотивації зобов'язує вихователя викликати любов учнів до знань і праці, до змісту засвоєної культури і процесу її засвоєння [1, 118].

Формування позитивного відношення до професії має підкріплюватися компетентною уявою про її сутність.

З.І. Тюмасаєва, Е.Н. Богданов і Н.П. Щербак подають класифікацію мотивів діяльності у вигляді наступної схеми (рис. 2) [8].

Когнітивний компонент готовності майбутніх фахівців з готельно-курортної справи до професійної діяльності характеризує наявність у студентів знань з організації та діяльності готельно-курортної справи.

До системи знань, якими повинні оволодіти

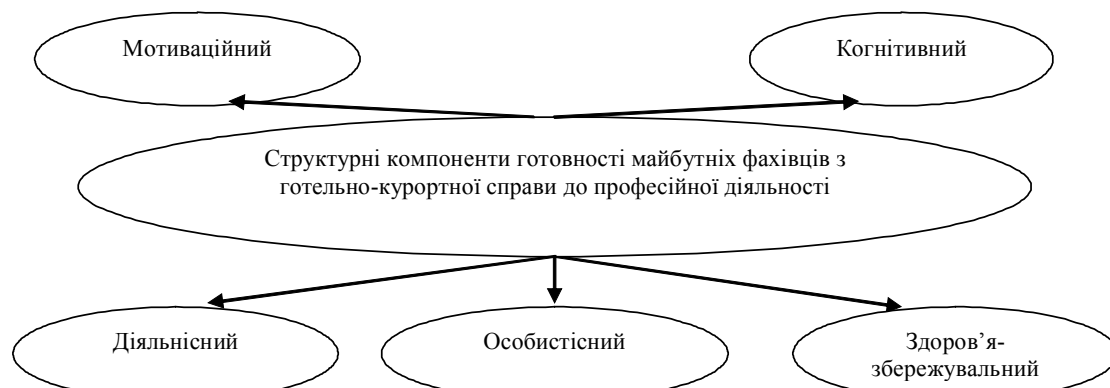

Рис. 1. Структурні компоненти готовності майбутніх фахівців з готельно-курортної справи до професійної діяльності

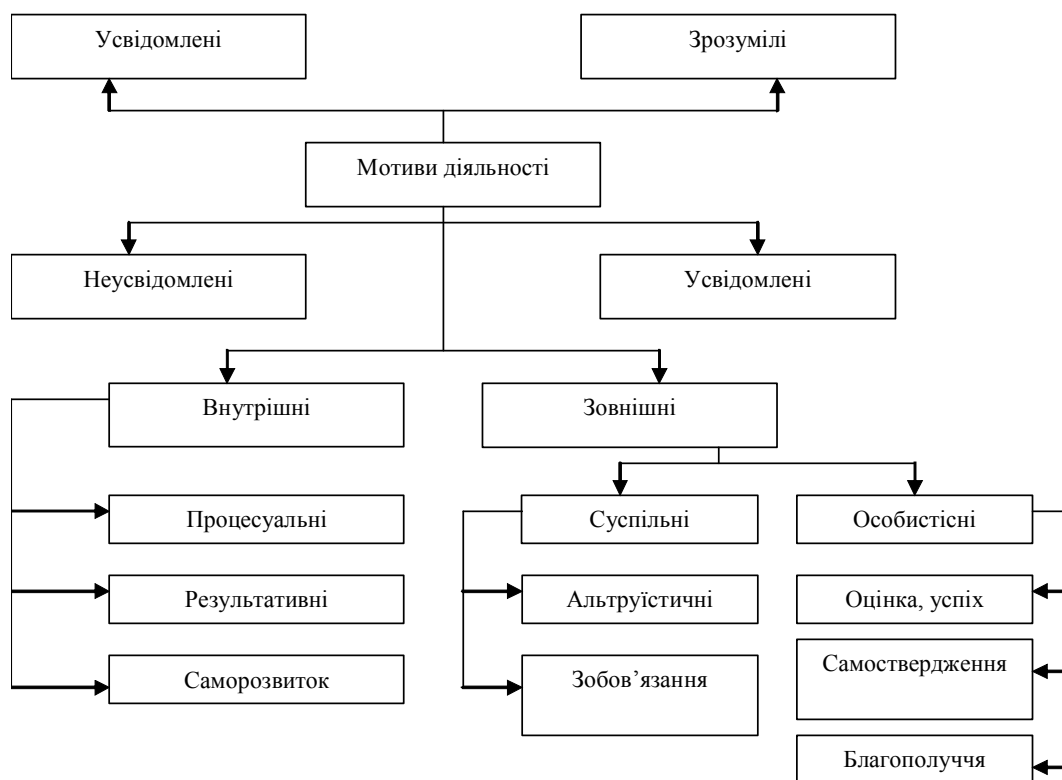
С.У. Гончаренко вважає, що “мотивація – система мотивів, або стимулів, яка спонукає людину до конкурентних форм діяльності або поведінки, мотиви можуть виступати: уявлення й ідеї, почуття й переживання, що виражають матеріальні або духовні потреби людини. Одна й та сама діяльність може здійснюватися з різних мотивів” [3, 217].

Д.Р. Уокер визначає, що мотивація – це свого роду мистецтво або процес формування і підтримки поведінки, що працює на досягнення певної мети. Мотивація людей пов'язана із спонуканням їх зробити щось тому, що вони хочуть це зробити, а не тому, що хтось доручив їм це зробити [9, 730].

Б.М. Бім-Бад вважає, що у формуванні

майбутні фахівці з готельно-курортної справи, належать: знання законів взаємодії відносин в системі “людина-людина”, які розкривають властивості особистості як майбутнього фахівця з готельно-курортної справи, так і клієнтів, з якими потрібно постійно спілкуватися у майбутній діяльності; знання законів економічного розвитку як окремого готелю, так і всієї системи індустрії гостинності; знання форм, методів, засобів аналізу новітніх технологічних процесів, циклів та операцій для забезпечення ефективного виробництва та споживання готельних послуг у відповідності до сучасних міжнародних стандартів якості та гостинності; знання особливостей культури, традицій гостинності, етикету, етнічних особливостей народів світу; знання української та

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ГОТЕЛЬНО-КУРОРТНОЇ СПРАВИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Рис. 2. Класифікація мотивів діяльності (за З.І. Тюмасевою,
Е.Н. Богдановим та Н.П. Щербак, 2004)**

трьох іноземних мов на рівні ділового спілкування; знання принципів, засобів, методів, форм гостинності, які дають можливість бути конкурентноздатними на ринку праці індустрії гостинності.

Діяльнісний компонент у підготовці майбутніх фахівців з готельно-курортної справи включає до себе вміння та навички фахівця, що направлені на досягнення стратегічної мети функціонування конкретного готельно-курортного комплексу з урахуванням факторів зовнішньої і внутрішньої сфери з точки зору прибутковості готельного бізнесу.

У “Енциклопедичному соціологічному словнику” поняття “діяльність” визначається, як специфічна форма відношення людини до оточуючого світу і самому себе, що виражається у зміні і перетворенні людської свідомості [11, 172].

В.Б. Шапар визначає, що “діяльність – динамічна система взаємодій суб’єктам зі світом, у процесі яких відбувається виникнення і втілення в об’єкті психічного образу і реалізація опосередкованих ним відносин суб’єктам в предметній дійсності. У діяльності з точки зору її структури прийнято виділяти рухи і дії. У змісті діяльності можна виділити такі психологічні

компоненти, як пізнавальні (у тому числі перцептивні, мнимічні й розумові), емоційні та вольові” [10, 101]. Автор робить висновок “діяльність – сукупність дій, що викликаються мотивом. Одиниця аналізу діяльності – дія. Успіх діяльності суб’єкта залежить від взаємодії трьох компонентів: знань, умінь і мотивації” [10, 102].

Особистісний компонент включає вміння фахівця з готельно-курортної справи володіти прийомами спілкування з клієнтами і співробітниками готелю, володіти сучасними технологіями ведення ділових переговорів з робітниками суміжних підприємств готельно-курортної справи (підприємства, які надають транспортні послуги, виробляють та реалізують турпродукт, промислові підприємства, підприємства торгівлі та сфери організації дозвілля і т.д.)

Ю. Зінковський та Г. Мірських визначають “комунікативність (спрямованість на спілкування) – джерело, що характеризує здатність суб’єкта здійснювати діалог в умовах повсякденного ділового спілкування, взаємодіючи з колегами по роботі, з замовниками, постачальниками, споживачами. Це джерело сприяє розвитку компоненти загальноосвітньої компетентності, яка включає здатність суб’єкта вести переговори,

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ГОТЕЛЬНО-КУРОРТНОЇ СПРАВИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

відстоюючи свою думку та досягаючи своєї мети; шукати і знаходити компроміси, створювати необхідний психологічний клімат у колективі, формулювати свої ідеї та ставити завдання у зрозумілій формі і т.ін.” [4, 31].

Особистісний компонент готовності майбутніх фахівців з готельно-курортної справи до професійної діяльності передбачує наявність особистісних якостей, дозволяючи працювати у індустрії гостинності.

Г.Б. Мунін і співавтори звертають увагу, що “специфіка роботи в готелі полягає в тому, що її працівникам доводиться постійно зіштовхуватися з новими і незнайомими людьми, з величезною

різноманітністю характерів гостей [6, 234]. Автори уточнюють, що співробітник готельного комплексу повинен уміти відволікати себе від дрібних неприємностей, зберігати доброзичливість і привітність у спілкуванні з людьми. Він повинен володіти достатньою силою волі, щоб не виявити негативних настроїв по відношенню до гостя або відвідувача, навіть у тому випадку, якщо вони поведуться неправильно [6, 234]. Позитивні якості працівників повинні виявлятися в зовнішньому вигляді, в умінні вести бесіду, ясно і коректно відповідати на запитання, умінні попереджувати побутові безладдя, конфліктні ситуації, вони також виявляються в

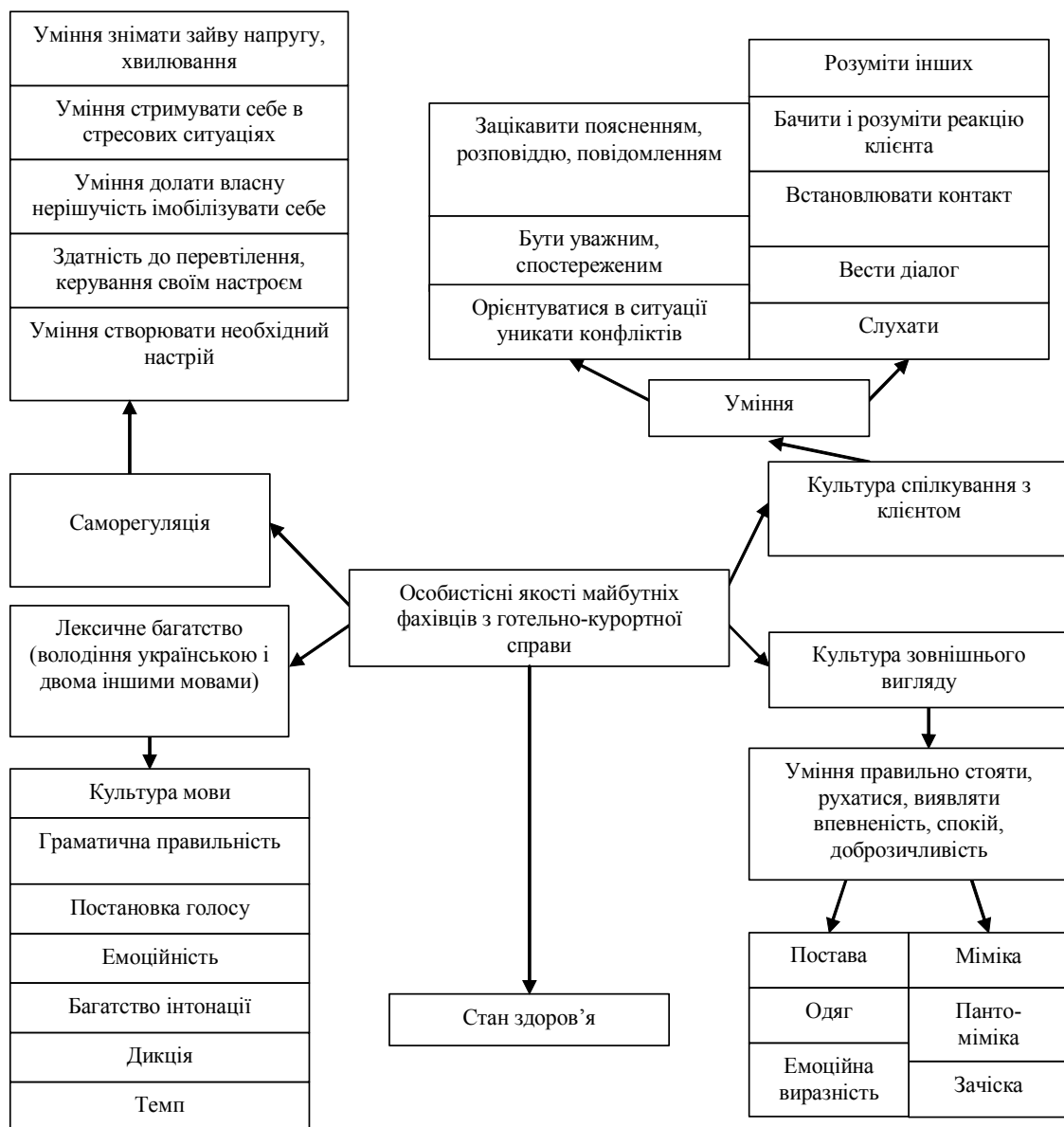

Рис. 3. Складові якостей особистості фахівців з готельно-курортної справи (розроблено автором)

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ГОТЕЛЬНО-КУРОРТНОЇ СПРАВИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

поважному ставленні до звичаїв, традицій і національних особливостей інших народів [6, 234].

Професійна діяльність майбутніх фахівців готельно-курортної справи відноситься до категорії “людина – людина”, ефективність праці визначається комунікативними здібностями співробітників готельно-курортної справи. Ми згодні з Н.П. Волковою, яка на підставі аналізу педагогічної комунікації виділяє чотирнадцять універсальних якостей особистості [2, 24 – 25].

Н.П. Волкова “до універсальних якостей відносить: рівень ціннісного ставлення до професійно-педагогічної комунікації; комунікативну спрямованість; психологічну підготовленість; доброзичливість; толерантність; емпатійність; рефлексивність; прозорість; інтелігентність; товариськість; колективізм; контактність; сугестивність” [2, 24 – 25]. Можна припустити, що данні якості особистості є основоположними для професійного фахівця з готельно-курортної справи.

До розумових особистісних якостей майбутнього фахівця з готельно-курортної справи, якими він має володіти відносяться: загальна і професійна ерудиція, прагнення до самовдосконалення, духовне багатство, культура спілкування і мовлення, професійна етика, майстерність гостинності, комунікативність, вміння передбачити побажання клієнта, здатність до оволодіння новою інформацією, вільне використання інформаційних технологій.

Складові якостей особистості фахівців з готельно-курортної справи, які дозволяють успішно адаптуватися на ринку праці індустрії гостинності представлені на рис.3.

Здоров'язбережувальний компонент визначається наявністю оптимального рівня здоров'я та достатнім рівнем фізичної підготовленості майбутнього фахівця з готельно-курортної справи.

Здоров'я – це стан організму і форма життєдіяльності, яка забезпечує достатню тривалість життя, необхідну її фізичну, психічну, соціальну якість і достатню дієздатність на роботі та в побуті. Кількість здоров'я – це неперервна величина, яка завжди присутня в живому організмі та залежить від образу життя людини.

У аналітичному огляді “Модернізація освіти в Україні” підкреслюється, що “проблема збереження здоров'я впродовж навчання у навчальних закладах є стратегічною для держави. Концепція збереження здоров'я молоді та впровадження здорового способу життя є основним лейтмотивом освітньої політики в демократичному суспільстві, вона закладає

підґрунтя для формування фізичних, психічних, соціальних складників компетентісної моделі особистості” [5, 28].

Відсутність знань та уявлень стосовно тих чи інших аспектів здоров'я, його збереження та розвитку призводить до невігластва, наявності хибних знань та уявлень стосовно тих чи інших аспектів обумовленості здоров'я. До невігластва слід віднести відсутність вмінь та навичок щоденних та періодичних заходів, спрямованих на власне здоров'я та здоров'я нащадків.

Висновки. Таким чином, у процесі дослідження визначено структурні компоненти готовності майбутніх фахівців з готельно-курортної справи до професійної діяльності: *мотиваційний* компонент передбачає наявність відносно стійких рис особистості, які визначають ефективність діяльності в системі “людина-людина”, наявність бажання досягти високих результатів у навчанні майбутній професії, саморозвиток адекватної професійної самооцінки, розвиток мотивації досягнення і професійного самовдосконалення, наявність інтересів і потреб, які спрямовані на роботу в індустрії гостинності; *когнітивний* компонент характеризує наявність у студентів необхідних знань, волі, рис характеру для освоєння професійних знань, вмінь, навичок не тільки у обраній спеціальності, але і у інших сферах діяльності; *діяльнісний* компонент, тобто система вмінь та навичок готовності управляти процесом надання послуг, що направленні на досягнення стратегічної мети функціонування конкретного готельно-курортного комплексу з урахуванням факторів зовнішньої і внутрішньої сфери з точки зору прибутковості готельного бізнесу; *особистісний* компонент готовності передбачає наявність особистісних якостей, які дозволяють працювати у індустрії гостинності; *здоров'язбережувальний* компонент передбачає наявність оптимального рівня здоров'я, необхідного рівня особистої фізичної підготовленості та психічного здоров'я.

1. Бим-Бад Б.М. Педагогическая антропология: Курс лекцій / Б.М. Бим-Бад. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 208 с.

2. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навчальний посібник / Н.П. Волкова. – К.: Академія, 2006. – 256 с.

3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / Гончаренко С.У. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.

4. Зінківський Ю. Компетентісний підхід під час підготовки фахівців у вищих технічних навчальних закладах / Юрій Зінківський, Георгій Мірських // Вища освіта України. – 2008. – № 4. – С. 29 – 36.

5. Модернізація освіти в Україні. Аналітичний огляд результатів всеукраїнського опитування керівників

МІСЦЕ ФІЛОСОФІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ XXI СТОЛІТТЯ

загальноосвітніх навчальних закладів у 2004 році. – К.: "І.С.", 2004. – 32 с.

6. Муїнін Г.Б. Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу. Навч. посіб. / Під заг. редакцією М.М. Поплавського і О.О. Гаца. – К.: Кондор, 2008. – 460 с.

7. Современный словарь по педагогике / Сост. Рацаевич Е.С. – Мн.: "Современное слово", 2001. – 928 с.

8. Тюмасева З.И. Словарь-справочник современного общего образования: акмеологические, валеологические и экологические тайны / З.И. Тюмасева, Е.Н. Богданов, Н.П. Щербак. – СПб.: Питер, 2004. – 464 с.

9. Уокер Джон Р. Управление гостеприимством. Вводный курс: Учебник для студентов вузов, обучающихся по специальности 061122 "Гостиничный и туристический бизнес" и специальностям сервиса 230000 / Джон Р. Уокер; Пер. с англ. [В.Н. Егорова]. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 880 с.

10. Шапар В.Б. Сучасний тлумачний психологічний словник / В.Б. Шапар – Х.: Прапор, 2007. – 640 с.

11. Энциклопедический социологический словарь / Общая редакция академика РАН Осипова Г.В. // Российская Академия наук. Институт социально-политических исследований. – 1995. – 939 с.

Стаття надійшла до редакції 19.01.2011

УДК 371:1

Тетяна Ємельянова, кандидат філософських наук,

доцент кафедри загальноосвітніх дисциплін
Хмельницького інституту соціальних технологій "Україна"

МІСЦЕ ФІЛОСОФІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ XXI СТОЛІТТЯ

Статтю присвячено визначенню основних рис парадигми освіти XXI століття та аналізу місця філософії у сучасній системі освіти.

Ключові слова: освіта, парадигма, людина, тьютор, знання, культура, інформація, суспільство, особистість.

Літ. 10.

Постановка проблеми. Сучасне людство знаходиться всередині процесу, що розпочався наприкінці XX ст.: проведення глобальної ревізії основних цінностей та пріоритетів. Важливе місце тут займає проблема освіти як фактора, що обумовлює формування нового мислення, нової свідомості та світогляду людини майбутнього.

Освіта в Україні постала перед необхідністю суттєвих змін, оскільки різкий злам соціальної та культурної ситуації, перш за все, позначається на найбільш вразливій категорії населення – дітях та молоді. Серйозна суперечливість ціннісних орієнтацій призводить до деформації морально-правової свідомості майбутніх громадян. Країни, що зберігають традиціоналістські форми передачі знань наступним поколінням, закладають у своїх майбутніх громадян деяку цивілізаційну неадекватність, що призводить зрештою до соціальної та інших (екологічної, національної, інформаційної) кризи. Усвідомлюючи упереджуючі адаптаційні можливості освіти, ЮНЕСКО оголосило XXI ст. саме століттям освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окреслена суспільна та освітня значущість проблеми зумовлює необхідність ретельного осмислення основних викликів та новацій, що стоять перед освітніми інститутами світу та України, визначення місця науки наук – філософії

у системі освіти XXI століття. Зауважимо, що методологічні засади розкриття окресленої проблеми закладені у фундаментальних працях В. Біблера, В. Франкла, Х. Ортеги-і-Гассета тощо. У процесі дослідження філософських, соціальних, політичних, світоглядних аспектів та викликів філософії освіти к. XX – XXI ст. ми використовували результати наукових пошуків Б. Гершунського, С. Клепко та ін.; враховували культурологічні особливості модерного освітнього простору та його структури (архітектури) (В. Конєв, С. Гессен). Розкриття сутності сучасної освіти, її змісту неможливе без переосмислення тандему викладач (педагог) – студент, упровадження нових форм взаємодії та інтеракції між ними (А. Попов); процеси демократизації вищої школи, формування готовності середовища до упровадження демократичних інститутів є однією із базових засад філософії сучасної вищої школи (Н. Юліна та ін.).

Попри значну кількість досліджень, присвячених окремим складовим проблеми, постає необхідність цілісного та концептуального її осмислення, що ми намагались реалізувати вирішенні наступних завдань статті:

- прослідкувати тенденційні зміни у парадигмі сучасної освіти (інформаційну, культурну, методологічну складові), простежити та обґрунтувати зміни пріоритетів освіти;